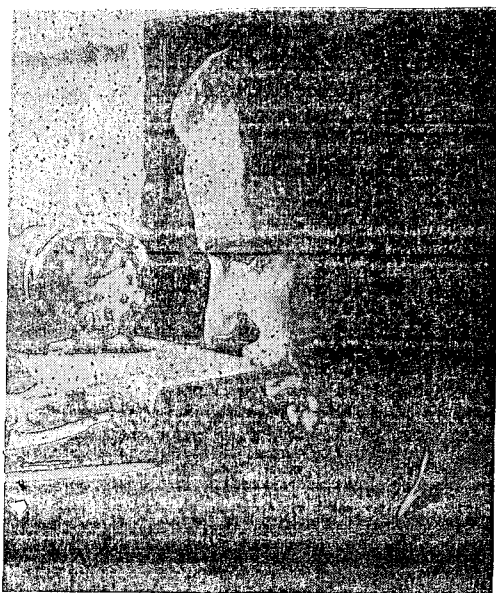

Ο Χάρφρεν Μπόγκαρτ στο φιλμ «Τό γεράκι της Μάλτας».

Η Εβδομη Τέχνη Στην δεκαετία που άνθισε το φιλμ νουάρ

Σε τι διαφέρει από τά «άστυνομικά»

Οι ταινίες περιπέτειας προσελκύουν πάντοτε μεγάλο αριθμό θεατών. Και σ' αυτό το είδος ο αγγλο-αμερικανικός κινηματογράφος και κυρίως το Χόλλυγουντ είχαν μοναδική επίδοση. Κυριότερα, το αμερικανικό άστυνομικό φιλμ ήταν πάντοτε από τα μεγάλα ατου του Χόλλυγουντ. Και ένα τμήμα αυτού του είδους στάθηκε για μία δεκαετία, μεταξύ 1940 και 1950, το φιλμ νουάρ.

Το είδος αυτό, με έντελως δικό του χαρακτηριστικό, δημιουργήθηκε και εξελήχθη σ' αυτήν την δεκαετία στην Αμερική και μπορεί να πει κανείς ότι, μαζί με το γουέστερν, είναι γνήσια αμερικανικά είδος ταινιών, που είχε, βέβαια, άρκετα επιρροές και σε άλλες χώρες, ακόμη και στην Ελλάδα.

Σχετικά με το φιλμ νουάρ (την ονομασία την έδωσαν οι Γάλλοι κριτικοί πολύ αργότερα, με βάση τα θέματα «αρι νουάρ» εκδόθηκε ένα βιβλίο των κ.κ. Βαλκούου και Σημολιούου, που αποτελεί μία ωραία μελέτη στο όλο θέμα. Αλλά και αν θέλουμε και το περισσότερο στοιχεία για το κείμενο μας αυτό.

Και' όρην θα πρέπει να διευκρινισθεί πως το φιλμ νουάρ δεν αποτέλεσε αδιαχώριστη οχολή, ίσως ούτε είδος ταινιών. Αλλά σίγουρα, διαθέτει μερικά χαρακτηριστικά όσα του προέρχονται από τον χώρο των άστυνομικών ταινιών αλλά τις ξεπερνούν, τουλάχιστον σε διάφορα στοιχεία. Θα άξιζε να δεί κανείς τις διαφορές του φιλμ νουάρ και της άστυνομικής ταινίας, για να καταλάβει καλύτερα και τον χαρακτήρα του και τις διαστάσεις του.

Οι βασικές διαφορές

Πρώτα απ' όλα το στοιχείο «φόνος». Στα άστυνομικά φιλμ ο φόνος αποδραματοποιείται σ' όν κοινωνικό συμβάν και γίνεται ένα θέμα που αφορά όλους. Δεν αφορά μόνο τον άστυνομικό ή τον ένοχο.

Σε παλιούς χρόνους, σε πολλούς τόπους Οι ρίζες του Καραγκιόζη στις γιορτές καρναβαλιού

Οι σχέσεις με τον Αριστοφάνη και την «Κομέντια ντέλ Αρτε»

πρασφίλες στον τουρκικό όχλο, μπροστά στον οποίο οποιοδήποτε φαιδρά καμώματα που ανάλογα τους μπορούν να θεθούν μόνο στον Αριστοφάνη και που επιτρέπεται να καταλάβουμε την κατογωγή την οποία ο Αριστοφάνης δίνει στην κωμωδία.

Όπως είπαμε και παραπάνω, η μελέτη του Καραγκιόζη από ειδικούς επιστήμονες όχι μόνο δεν σταματάει, αλλά προχωρεί σε σοβαρότερα και βαθύτερα επίπεδα. Σημαντική συμβολή στη μελέτη του χώρου αυτού αποτελεί το πολυεθνικό βιβλίο του κ. Γιάννη Κιουρτσόκη, που ξεκινάει τα έργα του από το καρναβάλι και γενικά το λαϊκό πανηγύρι για να φτάσει στον Καραγκιόζη. Συγκεκριμένα, το βιβλίο χωρίζεται σε τρία μέρη με τίτλους αντίστοιχα: «Λαϊκό γέλιο και καρναβάλι - η προέγερση του Μπαχτίν», «Η καρναβαλική ρίζα του Καραγκιόζη» και «Μεταμορφώσεις του γέλιου, από τη γλώσσα του καρναβαλιού στο καρναβάλι της νεοελληνικής κοινωνίας».

Είναι πολλά τα ενδιαφέροντα σημεία του βιβλίου του κ. Κιουρτσόκη, που θα άξιζε να γίνουν ευρύτερα γνωστά, δηλαδή στο αναγνωστικό κοινό μιας έφημερης. Αλλά αυτά δεν είναι δυνατόν. Ετσι περιοριζόμαστε να μεταφέρουμε το πρώτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους του βιβλίου, που μιλάει για την «ανάληψη του γενετικού κώδικα» του Καραγκιόζη.

Οι πιο καλίοι μελετητές

Γράφει, λοιπόν, ο συγγραφέας της μελέτης τα εξής, αναζητώντας τις ρίζες ή μάλλον τις ρίζες του Καραγκιόζη:

Αρχίζω με κάποιες διαπιστώσεις. Πρώτα - πρώτα, όλοι σχεδόν οι δυτικοί περιηγητές του περασμένου αιώνα, που ήλθαν να δουν κάπου στην Ανατολή παραστάσεις του τουρκικού Καραγκιόζη, διαπίστωσαν την εσωτερική συγγένεια του είδους με την κωμική φλέβα ενός Αριστοφάνη ή ενός Ραμπλελαί, αλλά και με την παράδοση των διονυσιακών εορτών, των Σατυρικών και του νεότερου καρναβαλιού και εντόπισαν αυτή τη συγγένεια στο στοιχείο άκριφας εκείνο του θεάτρου που και οι παραστάσεις του Καραγκιόζη έχουν.

Όμως το ζήτημα βρίσκεται άλλο: στο γεγονός ότι, όποια κι αν είναι η προέλευση του θεάτρου σκηνών (και μπορούμε να δεχτούμε σήμερα σχεδόν με βεβαιότητα, ότι αυτή είναι ανατολική) οι ομοιότητες αυτές υπάρχουν και είναι αρκετά χτυπητές ώστε να απασχολήσουν σοβαρά κλασικούς φιλόλογους όπως το Σέντερ Χουίτμαν και το Φάνη Κακιδή. Δεν φαίνεται εξέδωλο τυχαίο, ότι τόσο λογοτέχνες ή κριτικοί, που έσκυψαν πάνω στον Καραγκιόζη, ένωσαν αυθόρμητα τον άφροεπικό δεσμό του όχι τόσο με τον Αριστοφάνη, όσο με το «δια-

θει ακόμη περισσότερο πως έχει τη ρίζα του σε λαϊκές γιορτές».

Η σχέση Καραγκιόζη και δυτικής κωμωδίας

Διαπίστωση τρίτη: όχι λιγότερα έντυπωσιακά και παρατηρημένα είναι η σχέση του Καραγκιόζη - τουρκικού και ελληνικού - με την κωμική παράδοση της Δύσης, ιδιαίτερα τη θεατρική.

Για τον Τούρκο, λ.χ., πρωταγωνιστή, περιηγητές και ιστορικοί της

Σκηνή από τον Καραγκιόζη στην Κόλαση. Λέει στον Μπαρμπαγιώργη: «Μωρέ μπαρμπα, δε λές σ' εκείνο το Διάολο να μου ρίξει λίγο λάδι στο φαί».

Τά νέα βιβλία

Μαργαρίτα Γιουρσενά «Τό σπεφάνι και ή λύρα»

Ενα μέρος της μεγάλης προσφοράς της Γιουρσενά για την προβολή της αρχαίας ελληνικής ποίησης, αποτελεί αυτό το βιβλίο που μετέφρασε η Ιωάννα Χατζηνικολή. Ούσιαστικά, περιέχει μικρά ή μεγάλα σημειώματα της συγγραφέως που εκανείς τις μεταφράσεις Ελλήνων ποιητών και έγραψε εισαγωγικά σημειώματα πιο πολύ για προσωπική της απόλαυση. Η επιλογή αρχίζει με έργα ποιητών της Ιωνίας (του Ίου και του Αίωνα π.χ.) και κλείνει με ποιήματα της εποχής του Ιουστινιανού. Σ' αυτούς τους δώδεκα αιώνες και τις 36 γενιές, έχουν δημιουργηθεί μεγάλα έργα των προγόνων μας, που η Γιουρσενά τα θαυμάζει και τα παρουσιάζει. (Εκδόσεις Χατζηνικολή).

Γ.Α. Γούλα

«Τό άδωο και τό δίκαιο»

Γνωστός δικηγόρος της Θεσσαλονίκης με εκδίκηση στο ποινικό δίκαιο ο κ. Γούλας παρουσιάζει τώρα σε βιβλίο τις απόψεις ενός ειδικού πάνω σε καυτά νομικά προβλήματα, που ενδιαφέρουν όχι μόνο ένα στενό κύκλο δικαστηριακών παραγόντων, αλλά κάθε άνθρωπο που έχει κοινωνικές ανησυχίες. Κατατόπιση, εξέταση, πρόταση και έρευνα για άφύπνιση είναι τα στοιχεία που ξεχωρίζουν στο βιβλίο του Γιώργου Γούλα. Δίνουμε μερικά από τα κεφάλαια του βιβλίου που δείχνουν, πραγματικά, το ενδιαφέρον που παρουσιάζει το βασανιστήριο - Ναρκατικό - Η ποινική τύχη των ανήλικων - Η μεταδιδαστική οικογένεια - Το δημοσιογραφικό άδικο - Ιατρική ευθύνη - Η δημοσία αιδώς - Το άνεγκρινο στο έγκλημα - Οι τροχαίοι παραβάτες, κ.ά.

Τάση Αντωνίου «Επιγράμματα»

Παραγωγικότερος ποιητής, ο Τάσης Αντωνίου είναι της καινούρια του δουλειά σε διγλωσσικό κείμενο. Τα βιβλία του χωρίζονται σε ένδοξη (Επιγράμματα - Νοερά - Γνωστικά - Ερωτικά κ.λπ.), αλλά όλα τα ποιήματα χαρακτηρίζονται από τα ίδια στοιχεία, μία γλώσσα έντονη, τση την άναζητήσιμη βασικών λαθεσιών, ψηλούς στόχους προβληματισμού. Η ποίηση του Αντωνίου είναι από κείνες που ποινάει. Γράφει κάπου: «Δόκρυα στάζει το ψυμί μου / και τρώνε τα παιδιά την δόνη μου». Και άλλοι: «Ασπιρτάτο αίμα και ύδωρ / περιφέρει το σώμα μου». Κι ακόμη: «Φλεγόμενος στάθμα όρδους. Καίτανε τα έπουράνια σώματα. Το έλεός μου επέλεξε. Το έσωτερικό σκότος λευκώθηκε. Ο μακρύτερος όδόςος σε τούτον τον κόσμο είναι ή ποίηση». Ισως

Πρώτα απ' όλα το στοιχείο «Φόνος». Στα όστυνομικά φιλμ ό φόνος απορροματισοιείται σάν κοινωνικό σμθάν και γίνεται ένα έγκεφαλολό παχνίξι, ένα στωιρόλεξο πού άναζητείται ή λύση του μέ τό μυαλό. Στό φιλμ νουάρ ό φόνος είναι άποτέλεσμα πάθους και διακούς έπιθυμίας γιό έρωτα και γία χρέμη.

Ο όίσμοςος συγγραφέας Τούντλερ έγραψε πώς «τό φιλμ νουάρ παρέδω-σε πάλι τό έγκλημα στους άνθρώπους πού έχουν λόγος να τό διαπράξουν και δέν τό κάνουν μόνο γιά να μές φοιτώσουν ένα πτώμα».

Μιό άλλη σημαντική διαφορά βρισκεται στό στοιχείο «Ιδεολογία». Εφ' όσον τό έγκλημα άποτελεί παροδοσία του ήθικου κώδικα και, έπομένως, προκαλεί διασάλευση της κοινωνικής ισορροπίας, τότε ή άντιμετώπιση του από τόν κινηματογράφο πρέπει να διατυπώνει και μία θέωρησή γιά τήν κοινωνία. Στό φιλμ νουάρ ή άπόνηση στό έρώτημα «ποιός είναι ό δολοφόνος» δέν θεωρείται όλοι λύνει τό πρόβλημα. Η πορεία πού ή λύση του αίνιγματος συνεισάγεται ή σημαντικές άποαίλησεις όσον όραρά τήν «ψύχη» τών διαφόρων πρσώπων και τόν κοινωνικό άσθμόν. Η άνεργία, ή οικονομική κρίση, ό φόβος του πούλμου διημιονογών ψυχώσεως σίους άνδρες.

Στόν ταινία της αισθητικής υπάρχουν έπίσης σημαντικές διαφορές άνάμεσα στό άστυνομικό φιλμ και στό φιλμ νουάρ. Το δεύτερο, ξεπερνώντας τις συνηθισμένες άστυνομικές φόρμες του πρώτου, δίνει άσυνεχή άφήγηση, χρησιμοποιεί γρήγορη άφήγη και στωιτήρους πού έπηρεάζουν και πού, μέχρι ένα σημείο, συμβάλλουν τό γαρνιζόν έξπρεσιονιστικό στυμά.

Τά πρόβλημα τών ταινιών

Διαφορετική είναι ή προβολή και ή εξέταση τών προσωπικοτήτων τών πρσώπων της ταινίας στό άστυνομικό φιλμ και στό φιλμ νουάρ, και γιά τό δύο φύλα.

Η παρουσία του ντετέκτιβ είναι άπαραίτητη και στό δύο είδη. Στό άστυνομικό, όμως, φιλμ ό ντετέκτιβ άπό άναχτή τόν δράστη του έγκλήματος, ενώ στό φιλμ νουάρ αυτό άποτελεί μέρος μόνο της δραστηριότητός του. Καί έδώ παίζει ρόλο και ό φιλικός χρόνος. Στό άστυνομικό φιλμ ό χρόνος παύζεται μέ τόν χρόνο πού χρειάζεται γιά να θρεθεί ό δράστης. Στό φιλμ νουάρ υπάρχει και ό χρόνος πού μές δίνει πώς ό μικροσκόπος υπάλληλος έκείλθηκε πύ έγκλημάτι ή πώς μία νουκινρά γίνεται «μοιραία γυναίκα»... Ο Πουαρό, γιά παράδειγμα, κώδετα σε μία πολυθρόνα ή σιγνή ή σκέφτης και λύνει τό πρόβλημα. Αντίθετα ό φιλμ Μάρλοου, τυπικός εκπρόσωπος του σκληροτράχηλου ντετέκτιβ του φιλμ νουάρ, μέτεχει στην δράση και πολλές φορές, μαζί μέ τό μυαλό του, χρησιμοποιεί και τό πιστόλι του ή τις γροθιές του.

Όσον όραρά τήν γυναίκα, στό κλασικό άστυνομικό φιλμ ή παρουσία της είναι δευτερευούσια και πολλές φορές ασήμαντη. Ακόμή ή έλλειψη έρωτισμού είναι χαρακτηριστική. Αντίθετα στό φιλμ νουάρ ή γυναίκα παρουσία άποτελεί θεμέλιο λίθο γιά τήν υπόθεση.

Υπάρχουν κι άλλες διαφορές άνάμεσα στό δύο είδη. Στήν άφήγηση στό άστυνομικό φιλμ ακολουθεί πάντα τήν λογική και ή εξέλιξη είναι γραμμική. Στό φιλμ νουάρ κυρίαρχο στοιχείο δέν είναι ή λογική, αλλά τό πάθος και ή αίσθηση της άπόγνωσης. Η άφήγηση είναι άδομική και πολλές φορές άσυνεχής. Άλλη διαφορά βρισκεται κανείς στόν τρόπο πού άντιμετωπίζεται ή ψύχη. Στό άστυνομικό φιλμ είναι σαφής ή διάφορα γιά τό στοιχείο ή φύση. Αντίθετα, στό φιλμ νουάρ ή βροχή, ή καταιγίδα ή ή κόπια επανέρχονται τυραννικά στό έργο και έπιτείνουν τήν δραματική άτμόσφαιρα. Ακόμή και ή άντιμετώπιση της πόλης είναι διαφορετική στό δύο είδη.

Ηδιαίτερη χαρακτηριστική

Τά στοιχεία πού χαρακτηρίζουν τά φιλμ νουάρ είναι σαφή και άμεσα και μές βοηθούν να ξεχωρίσουμε τις ταινίες του είδους αυτού.

Ετσι, μία ταινία «νουάρ» εκτυλίσσεται πάντοτε στήν σύγχρονη έποχή, σιμνήσε ός κάποια πύλη της Αμερικής και σπανιότερα ός κάποιον έξωτικό τόπο. Οι ήρωες είναι Αμερικανοί και στό σενάριο έξωστρακείται τό φανταστικό, όπου δέν υπάρχουν άσυνήθιστα περιστατικά και ή μεταφυσική, μέ τήν τριγύναση έννοια, άποαυατεί άδοκλήρωτικό. Υπάρχει ένα άσφαριστό, τό άποίο συνιστά ός έπαναλαμβανόμενα άστυνομικό μοτίβο, σε μία ένιαία ριζοθήνη κινηματογράφηση και ός συνασθηματικές χαρακτηρισολογικές καταστάσεις. Επιστομαίνεται όλος ό ήθικός και φιλοσοφικός άξίος της κουλτούρης της έποχής. Κόποιες έννοιες όπως ή μονομανία, ή κλειστοφοβία, ή παράρουση, ή άποξένωση κ.α. είναι ευδιδκίτες στό σενάριο τών περισσότερων ταινιών όπου άντικατοπτρίζονται διάφορα φιλοσοφικά κινήματα και έπιστημονικά έπιτεύγματα της έποχής, όπως ό υπαρξισμός ή ό φροειδισμός. Η μυθολογία σπληίζεται στόν άπελιπομένο άγώνα γιά τήν έπίτευξη του άμερικανικού όνειρου, πού συνοψίζεται σε δύο έννοιες: πάθος γιά έρωτα ή μία και χρήση ή άλλη.

Αν θά ήθελε να άνοητήση κανείς τήν αρχή αυτών τών ταινιών θά έπρεπε να άνασπέρει στό «Γεράκι της Μάλας», τήν κλασική μύ ταινία του Χιούστον μέ τόν Χάμφρεϊ Μπάγκαρτ στόν βασικό ρόλο. Να σημειωθεί ότι τό φιλμ αυτό είχε έναυγισθεί δύο φορές στό παρελθόν και δέν είχε σμώμει έπιτυχία. Ο χειρισμός του θέματος από τόν νέο τό Χιούστον έδωσε τό βασικό χαρακτηριστικό του φιλμ νουάρ, πού θυμίζει σε πολλά στοιχεία της ταινίας του γερμανικού έξπρεσιονισμού, από τό έρναστράχι του δόκτορα Καλγκάρνι και τόν «Αράκο του Ντσελντορφ». Δέν είναι τυχαίο τό ότι ή άνθεση του φιλμ νουάρ συμπίπτει μέ τό γεγονός ότι πολλοί Γερμανοί σκηνοθέτες, κυνηγημένοι από τόν Χίτλερ, πηγαίνουν και εργάζονται έξω τόν καιρό στό Χόλλυγουντ. Και, φυσικά, τό στέρεο έδαφος γιά τήν δημιουργία του φιλμ νουάρ τήν έδωσαν ό άστυνομικές νουβέλλες τών συγγραφέων Χάιτε, Τούντλερ, Κέην και άλλων, πού άρμοσίαν στό λαϊκό περιβάλλον σπουδαίων περιπετιών.

Τώρα πιά τό φιλμ νουάρ δέν υπάρχει, τουλάχιστον σάν σύγχρονη παραγωγή. Όμως, έγραψε τήν δική του ιστορία στόν κινηματογράφο, άφηρε πίσω του μία σειρά από πολλές και ένδιαφερόμενες ταινίες και άφηρεσε πολλούς έξένους σκηνοθέτες σε άλλες χώρες, όπως τόν Μεσθιλ και τόν Γκωνάρ στήν Γαλλία, τόν Λόουζι στήν Βρετανία, τόν Βισκόντι στήν Ιταλία, τόν Πολάνσκι στήν Πολωνία και πολλούς άλλους, άκόμη και Έλληνες. Αλλά γιά τόν δικό μας κινηματογράφο δείξει να άσχαληθεί κανείς χωριστά.

τα νεότερο καραναβαλιού και έν-τόπιαν αυτή ή συγγένεια στό στοι-χείο άκριβώς εκείνο του θεάτρου σκίων πού προκαλούσε τόν άποτρο-πισμό τους ή έπίσπερη τήν καταδι-κτική τους: στήν αίσχρητητα και στή θωμολογία. «Τίποτε δέν θά μπορού-σε να δώσει τόσο καλά μία ιδέα της έλευθεριότητας της άρχαίας έλληνι-κής κωμωδίας όσο τό άδιάντροπα παραγκυόλωση του θεάτρου σκίων της Σμύρνης και της Κωνσταντινού-πλης», γράφει π.χ. τό 1844 ό Ζ.Ζ. Αμπέρ. «Τό άσπρνο παρουσιαστικό τών ασπίρων πού έμφανίζονταν τό γροτέσκα δράματα στόν οποία είχαν όδοί τό όνομα τους, διατηρήθη-πιστά από ένα πρόσμοιο σπανόδαλο-δώς γελοίο, όνόματι Καραγκιζέ,

Θυμίζω έδώ, τις άπόψεις του Κ. Μπρίου, γιά τήν καταγωγή του είδους από τό έλευσινα και καθεμία μυ-στήρια και, προπαντός, γιά τις όμοιότητές του μέ τόν Αριστοφάνη. Άπόψεις που, ως πρός τό πρώτο σκέλος τους, δέν τεκμηριώθηκαν ποτέ. Πολίτης έλέει με όυδένεια σ' αυτό τό θέμα «κάτι άνάλογο μέ τις μεταμορφώσεις στις πολλές γιορτές του Διονύσου... ή τις χριστιανικές άπορήσεις (όπως άλλοτε και οι άντιβίοντες άπόψεις τών Τούρκων με-λετητών, οι όποιοι, έπικρινόντας τους Έλληνες πού τό σπινιόμίζαν, διαπράττουν άκριβώς τό ίδιο άμάρ-

Στην ή από τόν Καραγκιζή στήν Κόλωση. Λέει σπών Μπαρμπασιόργιο: «Μορ έ μάρμα, δέ λές σ' εκείνο τό Διάολο να μού ρίξει λίγο λάδι στό φάι».

υνασικό» υπόστριμα πού υπόκειται έίρουν στήν άρχαία κωμωδία και στό νεότερο λαϊκό θέατρο. «Διονυσιακά χαρτονομίστρα» άποκαλεί π.χ. τις αγούρες του Καραγκιζή ό Γιάννης Σκαρίμης. Και, πιά μεθοδικά, ό Φώ-της Πολίτης έλέει με όυδένεια σ' αυτό τό θέμα «κάτι άνάλογο μέ τις μεταμορφώσεις στις πολλές γιορτές του Διονύσου... ή τις χριστιανικές άπορήσεις (όπως άλλοτε και οι άντιβίοντες άπόψεις τών Τούρκων με-λετητών, οι όποιοι, έπικρινόντας τους Έλληνες πού τό σπινιόμίζαν, διαπράττουν άκριβώς τό ίδιο άμάρ-

να δρει, μέ τή μορφή εκδόχων άπο-ός τό ρουγκατάρα κ.ά., έπιθώ-σεις πολλών όπό τά στοιχεία πού έπαισιναι ό συγγραφέας του θι-θίου γιό τό καρανάκι και τόν Κο-ραγκιζή, ένα θιθίο πού θά ήθελε κανείς πολλά μέρη του να μεταφέρει έδώ, αλλά δέν τό έπιτρέπει ό χώρος πού διαθέτουμε. Όμως γράφουμε και στήν αρχή, ό Καραγκιζή σάν ζωη-τή πραγματικότητα, σάν παράσταση ψυχώνιας του κοινού, έξεί σήμε-ρας σκέδα άγαπητό τόν έγκλημο, άργότερο έμεινε θέμα τών παιδιών, άκόμη πιά περιορισμένη να είναι θέμα μελέτης λογογράφων κ.ά. όπο-τελώντας πάντοτε ένα ίσχυρό στοι-χείο στήν άναήτηση ριζών του κό-σμου μας.

Η συλλογική

«Παραγκιζά»

Μέ δεκαεννιά άνέκδοτα πεζογρα-φήματα Θεσσαλονίκης Λαγοτε-χών, ή «Παραγκιζά» δίνει μία άρε-κτα άντιπροσωπευτική είκόνα της σημερινής πεζογραφίας στήν συ-μπεριεχόμενη Βέβαια, ό τόμος αυτός, δέν περιλαμβάνει κείμενα όλων τών πεζογράφων της Θεσσαλονίκης, αλλά τών Ν. Γ. Πεντζίκη, Νίκου Μπα-κόλα, Νίκου Χριστιανόπουλου, Πε-ρικλή Σφυρίδη, Τάλη Καζαντζή, Σάκη Παπαδημητρίου, Νίκου Παπασι-που, Μανώλη Σεξάκη, Αλέξανδρου Κοσματόπουλου, Αλέκου Δαμιανίδη, Τάσου Καλούστα, Ηλία Κουτσούκου, Γιώργου Σκαμπαρδώνη και Γιώργου Αδαμίδη. Η σειρά δημοσιεύσεως άποφασίσθηκε μέ κριτήριο τήν ήλι-κία τών συγγραφέων, τήν έπιμέλεια της εκδόσεως του θιθίου, είχαν ό Περικλής Σφυρίδης και ό Κάρωλος Τσίρκας. (Εκδόσεις «Ρέκος»).

Αντί Εργώ

«Η Όψη»

Η άσπληνία, πού είναι ή ίδια ή συγγραφέας (καθηγήτρια φιλο-λογίας), έχασε τόν πατέρα της τή χρο-νιά πού έγινε κορηγήτρια. Αυτός ό θάνατος θά σμιάδανε θα ή τη συ-νειδησή της. Πολλά χρόνια λοιπόν-ρο φημείται ή ζωή του πε...ρα της πού από παιδική όυλωση σε κτήμα-τα, γιά να γίνει στή συνέχεια εργά-της και τελικά έμπορικός Στριγμέ-νη σε πλήθος στοιχείων, ή συγγρα-φέας, μές βοηθεί να κατανοήσου-με τή μοίρα του πατέρα της, τό στενά περιβάριμα πού τό φησαν-γιά να κερδίσει «μία θέση σπών ήλιο». Βέβαια, ή Άρνη δέν ένδιαφέ-ρεται να δώσει μόνον τήν ιστορία του πατέρα της, αλλά και να παρου-σιάζει μία πλούσια πολιτιστική κλη-ρονομία καθώς και κοινωνικά πλέ-γματα. Οι διακοιλίες και ή ψυχολογία του μικρού έμπροσκάου, οι κοινωνι-κές ταπεινώσεις τό σώμα τών τα-ξέων και μία μέσα στήν ίδια οικογέ-νεια, όλο περιγράφονται μέ δύναμη σ' ένα ύφος στό έπακρο γυμνό πού όνο τό θιθίο, πού μετέφρασε ή Ιωάννα Χατζηνικολή, ένδιαφέρον ή και συγκλονιστικό. (Εκδόσεις Χατζη-νικολή).

Φάνετοι Χάδεργια

«Τίποτα στήν Κάλα»

Στό άφήγημα αυτό, παρακολου-θούμε έναν Γάλλο άρχιτέκτονα όπο-λετισμένο στό διαμέρισμό του, στήν Καζομπλόκη, όπου έχουν ξεκοπεί παραχές. Κάνει μία άνασκόπηση της ζωής του, ένα ταυτόχρονα περμέ-νη, μέ άγωνα, νέα από τή γυναίκα του πού είναι έτοιμωγεννητό στο νοσοκομείο. Εξω τό πούβλοδα βερύ-χον. Με λιτό και κοινό ύφος ό Χάδεργια μές παρουσιάζει ένα Μα-ρξό άνθρώπινο αλλά και σύγχρονο, άναθρωπο, παλιό και σμινιόνο. Τό θιθίο συλλογώνεται μέ τό πεζογρά-φημα «Ηρώνη» πού βασίζεται σε μία πραγματική ιστορία. Είναι εύχισιμέ-νη ζευγάρι θουαίλει, μέσα σε δευ-τερα λεπτά στήν πύ τρελή φρίκη. Καθημερινότητα και θία έναλλάσσο-νται και έμπλεκονται, έντεινεται τό ένδιαφέρον. Η μετάφραση τών πεζογραφημάτων είναι του Μίμητη Λικουδίη.

Ενώ πληθύνονται οι εκδηλώσεις Πολλά δύσκολα προβλήματα για τήν στέγωση της τέχνης

Τό παλιό Βασιλικό Θέατρο
καί τά νέα φιλόδοξα σχέδια

Τό θέμα τών χώρων πολι-τιστικών εκδηλώσεων στή Θεσσαλονίκη, άποτελεί πρό-βλημα με πολλές εκδόσεις και δύσκολα λύσεις. Υπάρχει ένα πρόβλημα θεα-τρικών αίθουσών από τήν μία μεριά, και υπάρχει και τό πρόβλημα αίθουσών γιά πο-λιτιστικές εκδηλώσεις γενι-κότερα. Τό πρόβλημα αυτό, μέ τό πέρασμα τών χρόνων όχι μόνον δέν έπιλυεται, άλ-λά αντίθετα γίνεται έντονώ-τερο, καθώς ή πολιτιστική κίνηση πλουτίζεται, τουλάχισ-τον σε όγκο.

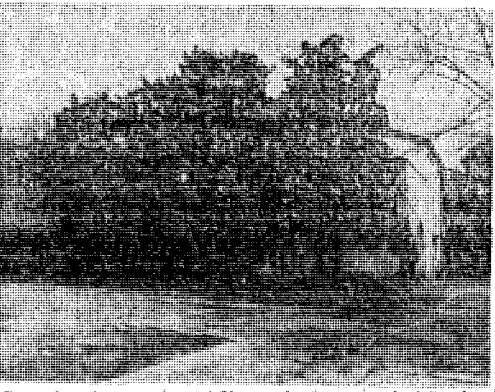
Σήμερα ή Θεσσαλονίκη έχει ένα κλασικό θέατρο πού άσφυκτικό μέσα στό κτίριο της Εταιρείας Μακεδονι-κών Σπουδών, έχει μία σειρά από μικρά συγκροτήματα, όπό τά όποια μόνο τό ένα διαθέτει μία αίθουσα εύπρόσμη και έν λειτουργία, υπό-χουν διάφορα φορές πού κατοφεύ-γουν σε αίθουσες με έναικιο γιά τις εκδηλώσεις τους. Καί υπάρχουν και σχέδια, όπως, γιά παράδειγμα, ή δημιουργία όπερας πού άποαίει δική της στέγη. Από τήν άλλη μεριά τό «Δημήτριος» καταφεύγει σε διάφο-ρες αίθουσες με άποτέλεσμα να άναστέλλονται δραστηριότητες άλ-λων όργανισμών (του ΚΘΒΕ, κυ-ριως).

Αστυχώς δέν έχουν δημιουργη-θεί στό μεταξύ νέες αίθουσες, στό κέντρο της πόλης. Ετσι ό δήμος, πού θέλει να άσκήσει μία δική του πολι-τική στό χώρο του θεάτρου, νοίκιασε τόν «Ελληνοχώρο» - είναι χαρακτη-ριστικό ότι δέν πήρε μία όπό τις υπάρχουσες θεατρικές αίθουσες - ενώ ό διάφορες ένθεσεις γίνονται σε χώρους της ΔΕΗ ή άλλου, ό συνουλέας της κρατικής όρχήστρας πραγματοποιούνται στο πανεπιστή-μιο κλπ.

Τό παλιό θέατρο

Πάλι έρχεται στήν έπικαι-

κτίριο του βασιλικού θεάτρου ώστε να λειτουργήσει γιά θεατρικές πα-ρστάσεις και γιά άπερα, να λύσει άδολαφ πρόβλημα φλέγοντας της πόλης γιά την ύλοποίηση τών άλλων σχεδίων, πού όπως λέγεται, είναι

Εργασίες, αναγνώση από δένδρα, τό κτίριο του παλιού Βασιλικού
κινδυνεύει να κατεδαφισθεί.

πολύ ύραιο, σε έναν άλλο χώρο, όπως τών πρώην στρατιωτικών εγκα-ταστάσεων, ώστε στό μέλλον να άποκτησει ή Θεσσαλονίκη τό μεγάλο πολιτιστικό κέντρο πού δικαιούται.

Μικρές αίθουσες

Πάντως, θά πρέπει να διαικρινισθεί ότι ή Θεσο-

λονίκη, πέρα από τό μεγάλο πολιτιστικό κέντρο πού πρέ-πει να άποκτήσει, χρειάζεται και μικρότερα κέντρα, σάν τό «Βαροπούλειο», αλλά μέ σωστότερα σχέδια.

Ενα περίφημο κτίριο του είδους είναι τό δωρόφο συγκροτήμα θεά-τρου και θιαλοθήκη πού διαθέτει σήμερα τό γαλλικό Ινστιτούτο, στήν Λεωφόρο Στρατού. Έχει μία αίθουσα θεάτρου - κινηματογράφου - διαλέ-ξεων και από πάνω θιαλοθήκη και άναγνωστήριο. Τέτοιο είδους κτι-ρια θά ήταν πολύ εύκολότερο να χτιστούν και να λειτουργήσουν. Για-τί να μην ξεχνόμμε ότι τά μεγάλα κτίρια έχουν και μεγάλες άποάνες λειτουργίας. Αν πότε τό ΚΘΒΕ φύγει από τό κτίριο της Εταιρείας Μακεδο-νικών Σπουδών, θά είναι πολύ δύ-σκολη ή έννοιαση και συντήρηση του θεάτρου του. Καί, φυσικά, άνά-λογα προβλήματα θά έχει και όποιο-δήποτε άλλο συγκροτήμα μεγάλων διαστάσεων. Γιατί υπάρχει μόνον ένα κρατικό θέατρο και μεγάλο προϋπολογισμό (έπιχορήγηση) πού μπορεί να πληρώσει τέτοιες άπο-νες. Καί, τό πολύ, να βελήσει κι ό δήμος να κάνει κάτι άνάλογο - αν θά έχει τό άπαραίτητο κονδύλια. Πέρα από κεί, πούς θά μπορεί να πληρώ-νει, Γι' αυτό καλό θά είναι να σκε-φτούν οι άρμόδιοι πιά ρεαλιστικό, ξεροντας και πώς άντιμετωπίζουν τα γενικότερα τά πολιτιστικά στήν Ελ-λάδα, όπου ή σκροπίνονται άσουλό-γιστα χρήματα γιά μέτριες ή κακές εκδηλώσεις ή δέν δίδεται τίποτε, όπως σε πολλές περιπτώσεις διαπι-στώνεται. Δέν θέλουμε ν' άναφέ-ρουμε παραδείγματα γιάτί θά πυκω-θούν πολλοί και παύ.

Τό πρόβλημα τών εγκαταστάσεων πολιτιστικών εκδηλώσεων γιά τη Θεσσαλονίκη είναι μεγάλο και πολύ-μορφο, τό ξαναλέμε. Καί οι λύσεις πού θά άποσπαστούν θά πρέπει να είναι ρεαλιστικές, γιά να είναι ύλο-ποιήσιμες.